

Mark Drakeford AS/MS
Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid a'r Gymraeg
Cabinet Secretary for Finance and Welsh Language

Buffy Williams AS
Cadeirydd
Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

11 Hydref 2024

Annwyl Buffy,

Bil y Gymraeg ac Addysg (Cymru)

Diolch am eich llythyr ar 20 Medi, ar ôl i mi fod yn bresennol yn eich Pwyllgor y diwrnod blaenorol yn rhoi tystiolaeth mewn perthynas â Bil y Gymraeg ac Addysg (Cymru). Rwy'n gobeithio bod y Pwyllgor wedi cael y sesiwn yn ddefnyddiol.

Mae eich llythyr yn trafod nifer o faterion y byddaf yn ymdrin â hwy yn eu tro. Yn gyntaf, y materion y cytunais i ddarparu rhagor o wybodaeth i'r Pwyllgor yn eu cylch.

Amserlen ddangosol

Mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn rhan 2 o'r Memorandwm Esboniadol yn rhoi trosolwg lefel uchel o'r amserlen ddangosol bresennol ar gyfer gweithredu'r Bil, ac mae'n nodi ym mha flynyddoedd ariannol ar ôl cael Cydsyniad Brenhinol y byddem yn disgwyl i gostau godi o ganlyniad i weithredu darpariaethau'r Bil. Rwy'n gwerthfawrogi y gallai fod yn ddefnyddiol i'r Pwyllgor pe bawn yn amlygu'r dyddiadau gweithredu allweddol o'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol. Gan hynny, mae'r cerrig milltir lefel uchel presennol o ran gweithredu'r Bil wedi eu darparu ochr yn ochr â'r llythyr hwn yn nogfen 1 ar ffurf tabl ac ar ffurf weledol yn nogfen 2. Wrth rannu'r dogfennau hyn, hoffwn bwysleisio i'r Pwyllgor mai'r tybiaethau cynllunio presennol a gynrychiolir gan y dyddiadau hyn. Bydd gwaith pellach yn cael ei wneud dros y misoedd nesaf mewn perthynas â'r trefniadau gweithredu manwl. Nid yw'r amserlenni dangosol yn nodi'r holl waith sydd angen ei wneud i weithredu'r Bil e.e. bydd angen paratoi eitemau ychwanegol o is-ddeddfwriaeth megis Gorchmynion Cychwyn.

Gofynion ymgynghori o fewn y Bil

Mae rhai gofynion ymgynghori penodol yn y Bil:

- Y Cod i ddisgrifio gallu yn y Gymraeg: Adran 7(2) – rhaid i Weinidogion Cymru ymgynghori ar y Cod ag unrhyw bersonau sy'n briodol yn eu barn hwy.
- Y Fframwaith Cenedlaethol ar Addysg Gymraeg a Dysgu Cymraeg: Adran 26 – rhaid i Weinidogion Cymru ymgynghori â'r personau sydd wedi eu rhestru

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Correspondence.Mark.Drakeford@gov.wales
Gohebiaeth.Mark.Drakeford@llyw.cymru

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

wrth baratoi/diwygio'r Fframwaith. Mae hyn yn cynnwys unrhyw bersonau sy'n briodol yn eu barn nhw.

- c) Cynlluniau strategol lleol Cymraeg mewn addysg: Adran 28(4)(b) – rhaid i awdurdodau lleol ymgynghori â'r personau sydd wedi eu rhestru wrth baratoi/diwygio eu cynllun. Caiff Gweinidogion Cymru bennu personau eraill mewn Rheoliadau.
- d) Cynlluniau cyflawni addysg Gymraeg ysgolion: Adran 14(2)(b) – rhaid i gorff llywodraethu ysgol ymgynghori â'r personau sydd wedi eu rhestru wrth baratoi eu cynllun cyflawni. Mae hyn yn cynnwys disgyblion yr ysgol, rhieni'r disgyblion a staff. Caiff Gweinidogion Cymru bennu personau eraill mewn Rheoliadau.

Mae adran 47 yn diwygio Deddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013. Bydd hyn yn golygu nad yw newid cyfrwng iaith mewn ysgol a gynhelir yn newid rheoleiddiedig at ddibenion y ddeddf honno. O ganlyniad, ni fydd y broses sydd ynghlwm wrth newid rheoleiddiedig yn berthnasol. Mae hyn oherwydd eu bod yn cael eu disodli gan y gofynion ymgynghori a restrir uchod, ynghyd â'r gofyniad bod cynllun cyflawni yn nodi cynigion y corff llywodraethu i gynnal swm yr addysg Gymraeg, a chynyddu'r swm pan fo hynny'n rhesymol ymarferol (adran 14(1)(e)). Rhaid i gorff llywodraethu gymryd pob cam rhesymol i roi'r cynigion hynny ar waith (adran 15(9)). Ni chaiff ysgol newid o gategori "Dwy iaith" i gategori "Prif iaith: Saesneg, rhannol Gymraeg", nac o gategori "Prif iaith: Cymraeg" i gategori "Dwy iaith" neu'r categori "Prif iaith: Saesneg, rhannol Gymraeg" (adran 17).

O ran y sefyllfa bresennol o ran newidiadau rheoleiddiedig, mae adran 48 o Ddeddf Safonau a Threfniadaeth Ysgolion (Cymru) 2013 yn nodi bod yn rhaid ymgynghori ynghylch cynigion trefniadaeth ysgolion yn unol â'r Cod Trefniadaeth Ysgolion. Mae'r Cod hwnnw'n rhestru'r personau y mae'n rhaid anfon copi o'r ddogfen ymgynghori atynt. Byddai'r Bil yn dileu'r gofyniad i drin newid cyfrwng iaith fel newid rheoleiddiedig, ac felly byddai'r trefniadau newydd yn golygu y byddai cyfleoedd i ymgynghori â chymuned yr ysgol ac yn ehangach wrth baratoi'r Cynllun Strategol Lleol Cymraeg mewn Addysg, ac wrth i gyrff llywodraethu baratoi cynlluniau cyflawni addysg Gymraeg ar lefel yr ysgol.

Ystyriaeth o Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn

Wrth ddatblygu'r Bil mae swyddogion wedi ystyried gofynion Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (CCUHP). Cyhoeddwyd y dadansoddiad hwn pan gyflwynwyd y Bil ar 15 Gorffennaf 2024 ac mae i'w weld ar dudalennau 36 – 38 o'r [Asesiad Effaith Integredig](#), fel y mae'n ymddangos ar wefan Llywodraeth Cymru. Ers hynny mae fy swyddogion wedi tynnu sylw'r Pwyllgor at yr Asesiad Effaith Integredig. Nid yw Llywodraeth Cymru yn credu y bydd y cynigion yn herio unrhyw erthyglau.

In developing the Bill officials have considered the requirements of the UN Convention on the Rights of the Child (UNCRC). This analysis was published upon introduction of the Bill on 15 July 2024 and can be found on pages 36 – 38 of the [Integrated Impact Assessment](#), as it appears on the Welsh Government's website. My officials have since drawn the Committee's attention to the IIA. The Welsh Government does not believe that the proposals will challenge any articles.

Yn ail, mae Atodiad 1 eich llythyr ar 20 Medi yn cynnwys nifer o gwestiynau pellach. Mae fy ymateb i bob un o'r cwestiynau hynny ynghlwm yn Atodiad 1.

Yn olaf, rwyf wedi achub ar y cyfle wrth ysgrifennu atoch i roi eglurder am ddau fater arall a godwyd yn sesiwn y Pwyllgor ar 19 Medi.

Ysgolion trosiannol

Mae paragraff 295 o'r [trawsgrifiad](#) yn nodi:

Mae yna gyfeiriad at ysgolion trosiannol yn y Bil. Mae yna ddau gam i fynd o gategori 1 i gategori 2, wedyn mae yna gyfnod trosiannol yn fanna, ac wedyn i fynd o gategori 2 i gategori 3. Does yna ddim sôn, hyd y gwelaf i, fod yna amserlen ar gyfer parhau yn drosiannol. Mae'n amlwg y byddem ni i gyd eisiau gweld ysgolion yn symud ynghynt yn hytrach nag yn hwyrach. Yn eich meddwl chi, a oes unrhyw amserlen fras o ran pa mor hir maen nhw'n gallu bod yn drosiannol?

Hoffwn nodi nad oes cyfeiriad yn y Bil at ysgolion trosiannol. Mae'r term 'ysgolion trosiannol' yn deillio o'r canllawiau anstatudol ar gategoreiddio ysgolion yn ôl cyfrwng iaith a gyhoeddwyd yn 2021. Yn y canllawiau hynny, crëwyd is-gategoriâu trosiannol fel categorïau pontio gan helpu i annog cynnydd yn y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg. Yn y canllawiau hynny, dywedwyd na ddylai ysgol fod o fewn is-gategori trosiannol yn hwy na 10 mlynedd ar y mwyaf.

Fodd bynnag, dim ond tri chategori statudol yr ydym yn eu cynnig yn y Bil: Prif iaith: Cymraeg; Dwy iaith; Prif iaith: Saesneg, rhannol Gymraeg.

Bydd ysgolion yn gallu nodi eu bod mewn cyfnod trosiannol o fewn eu cynllun cyflawni'r Gymraeg. Mae adran 14(1)(g) o'r Bil yn ei gwneud yn ofynnol i'r corff llywodraethu nodi ei gynigion o ran sut y bydd yn paratoui ar gyfer newid categori iaith yr ysgol os yw'n bwriadu gwneud hynny. Bydd y cynlluniau cyflawni addysg Gymraeg mewn grym am gyfnodau o dair blynedd, a byddant yn ddarostyngedig i gymeradwyaeth awdurdod lleol. Bydd hyn yn galluogi'r awdurdod lleol i gael trosolwg cadarn o ddarpariaeth Gymraeg ei ysgolion, a chael dylanwad digonol yn ei rôl fel ymgynghorai i'r cynllun ac yn ei rôl gymeradwyo derfynol. Mae hyn yn angenrheidiol gan ei fod yn rhoi'r ysgogiadau sydd eu hangen ar yr awdurdod lleol i fodloni ei dargedau CSCA.

Gofynion ar ysgolion arbennig, unedau arbenigol mewn ysgolion, ac o ran disgyblion sydd ag anghenion dysgu ychwanegol

O ran ysgolion arbennig, mae adran 20 yn darparu bod yn rhaid iddynt gael cynllun cyflawni. Bydd hyn yn ofyniad statudol. Rhaid i'w cynllun ddatgan:

- a) y swm o addysg Gymraeg a ddarperir gan yr ysgol;
- b) cynigion y corff llywodraethu ar sut y bydd —
 - (i) yn hybu ethos a diwylliant Cymraeg o fewn yr ysgol;
 - (ii) yn hybu defnydd o'r Gymraeg o fewn yr ysgol.

Mae cynnwys cynllun cyflawni ysgol arbennig felly yn wahanol i'r hyn y mae'n rhaid ei gynnwys mewn cynllun cyflawni o dan adran 14. Mae hyn er mwyn cydnabod bod amgylchiadau ysgolion arbennig yn wahanol i ysgolion prif ffrwd, a'u bod yn wynebu pwysau ychwanegol o ganlyniad. Teimlwyd bod y gofyniad am gynllun cyflawni tebycach i'r hyn a ddisgrifir uchod yn taro'r cydbwysedd cywir rhwng cydnabod y rôl y gall ysgolion arbennig ei chwarae wrth greu siaradwyr Cymraeg ac unrhyw anghenion dwys y maent hefyd yn ymdrin â hwy.

Caiff Gweinidogion Cymru drwy reoliadau wneud darpariaeth bellach ar gyfer cynlluniau cyflawni ysgolion arbennig – gweler adran 20(2).

O ran categorïau iaith, nid oes gofyniad statudol i ysgol arbennig gael categori dynodedig. Mae hyn oherwydd bod dynodi categori yn arwain at ddyletswydd i ddarparu yn unol â gofynion y categori hwnnw, a theimlwyd y gallai fod yn afresymol disgwyl i ddyletswydd o'r fath gael ei chyflawni o dan amgylchiadau unigryw ysgolion arbennig. Fodd bynnag, gall ysgol arbennig – os yw'n dymuno gwneud hynny – ddynodi ei hun o fewn categori. Mae adran 20(3) yn ymdrin â hyn. Mae dyletswydd ar Weinidogion Cymru i wneud rheoliadau mewn perthynas â dynodiad gwirfoddol, gan gynnwys cymhwyso Rhan 3 gydag addasiadau. Gallai hynny gynnwys, er enghraifft, cymhwyso'r nodau dysgu Cymraeg gydag addasiadau fel bod gan ysgolion arbennig nodau dysgu gwahanol os ydynt wedi dynodi eu hunain mewn categori yn wirfoddol.

Bydd gofyn i ysgolion prif ffrwd gydag unedau arbenigol ddynodi categori ar gyfer yr ysgol, a bydd yn rhaid iddynt baratoi cynllun cyflawni yn unol ag adrannau 9 i 19.

O ran y gofyniad ar yr ysgol sydd ag uned arbenigol i sicrhau ei bod yn darparu addysg Gymraeg yn unol â'r ystod a bennir gan ei chategori iaith, mae'r gofyniad hwn yn berthnasol dros flwyddyn ysgol. Nid yw'r gofyniad i ddarparu isafswm o 10%, er enghraifft, yn golygu bod yn rhaid i bob disgybl unigol o fewn yr ysgol dderbyn 10%. Mae cyfeirio at yr addysg a ddarperir dros flwyddyn ysgol yn caniatáu hyblygrwydd i ysgol ddarparu llai na 10% mewn rhai amgylchiadau lle bo angen, ac i ddarparu mwy na 10% mewn amgylchiadau eraill. Mae hyn yn debygol o fod yn berthnasol yng nghyd-destun unedau arbenigol mewn ysgolion prif ffrwd.

O ran darpariaeth anghenion dysgu ychwanegol drwy gyfrwng y Gymraeg, mae Deddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 yn gwneud darpariaeth benodol ar gyfer y Gymraeg. Rhaid ystyried a ddylid darparu darpariaeth ddysgu ychwanegol yn Gymraeg ar gyfer y plentyn neu'r person ifanc, ac os penderfynir y dylid darparu math penodol o ddarpariaeth ddysgu ychwanegol yn Gymraeg, rhaid nodi hynny yng nghynllun datblygu unigol y plentyn neu berson ifanc. Mae dyletswydd i ddarparu'r ddarpariaeth ddysgu ychwanegol a ddisgrifir mewn cynllun datblygu unigol.

Yn ogystal, mae Rheoliadau Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg (Cymru) 2019 yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdod lleol gynnwys datganiad yn ei Gynllun Strategol Cymraeg mewn Addysg sy'n nodi sut y bydd yr awdurdod lleol yn defnyddio canfyddiadau ei adolygiadau o dan adran 63 o Ddeddf Anghenion Dysgu Ychwanegol a'r Tribiwnlys Addysg (Cymru) 2018 er mwyn gwella darpariaeth Gymraeg ar gyfer personau ag anghenion dysgu ychwanegol ac ar gyfer cynllunio'r gweithlu o fewn y sector anghenion dysgu ychwanegol.

Hoffwn ddiolch i'r Pwyllgor am eu diddordeb yn y Bil, ac rwy'n edrych ymlaen at ddychwelyd gerbron y Pwyllgor i roi tystiolaeth bellach ar 24 Hydref.

Yn gywir,

Mark Drakeford AS/MS

Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid a'r Gymraeg
Cabinet Secretary for Finance and Welsh Language

Atodiad 1: Cwestiynau

Hybu a hwyluso defnydd o'r Gymraeg (Rhan 1)

1. Pa brofion y mae Llywodraeth Cymru wedi'u cynnal i sicrhau bod y fframwaith a'r broses hunanasesu newydd arfaethedig yn darparu dull effeithiol a chadarn o asesu gallu yn y Gymraeg?

Bydd y canllawiau ar hunanasesu y cyfeirir atynt yn adran 3(3) yn cael eu datblygu a'u profi unwaith y cyhoeddir y Cod i ddisgrifio gallu yn y Gymraeg. Mae'r egwyddor o gyfrifo nifer y siaradwyr Cymraeg ar sail hunanasesiad yn bwysig ac mae'n cael ei diogelu yn y Bil (adran 3(2)).

Nid yw'r cysyniad o hunanasesu sgiliau Cymraeg yn un newydd. Mae unigolion eisoes yn hunanasesu eu sgiliau Cymraeg ar gyfer y Cyfrifiad a'r Arolwg Defnydd Iaith a ddefnyddiwyd ar gyfer y dangosydd 'defnydd' yn strategaeth Cymraeg 2050. Mae llawer o gyrff cyhoeddus yn cydymffurfio â'u dyletswydd statudol i gofnodi sgiliau Cymraeg eu gweithwyr (o dan safonau'r Gymraeg) drwy ofyn i weithwyr hunanasesu. Mae llawer wedi mabwysiadu fframweithiau sy'n seiliedig ar lefelau Cymdeithas Profwyr Ieithoedd Ewrop (ALTE – fframwaith sydd wedi'i angori i'r lefelau CEFR cyntaf a ddatblygwyd i gysylltu arholiadau ar gyfer gwahanol ieithoedd Ewropeaidd â'i gilydd). Mae [Cyfrifiad Blynnyddol o'r Gweithlu Ysgolion](#) (SWAC) gan Lywodraeth Cymru eisoes yn defnyddio fframwaith cymhwysedd yn y Gymraeg sy'n cyd-fynd â lefelau'r CEFR i alluogi ymarferwyr addysg i hunanasesu ac adrodd ar eu sgiliau.

Mae tystiolaeth o anghysondebau rhwng gwahanol ffynonellau data ynghylch sut mae pobl yn hunanasesu eu sgiliau Cymraeg ar hyn o bryd, sy'n awgrymu bod rhai unigolion yn tan-adrodd ac eraill yn gor-gofnodi eu lefelau sgiliau. Pan gyhoeddodd y Prif Ystadegydd y data cyntaf am y Gymraeg o Gyfrifiad 2022, nododd y gall asesiad person o ba mor dda y mae'n siarad iaith fod yn oddrychol. I rai pobl, mae'r gallu i ddweud ychydig eiriau yn Gymraeg yn ddigon iddynt ddweud eu bod yn siarad yr iaith. I eraill, er eu bod yn ei siarad yr iaith yn rheolaidd, efallai y byddant yn dweud na allant ei siarad os ydynt yn teimlo'n fwy cyfforddus yn siarad iaith arall. Mae'r sylwadau'n amlygu'r angen i gael naratif mwy soffistigedig ynghylch sut mae unigolion yn hunanasesu eu hyfedredd yn y Gymraeg. Bydd y darpariaethau yn adran 3 ar baratoi canllawiau ar hunanasesu, ochr yn ochr â'r ddyletswydd yn adran 3(5), yn codi ymwybyddiaeth poblogaeth Cymru dros amser o sut i hunanasesu.

Mae'r Bil yn galluogi Gweinidogion Cymru drwy reoliadau i bennu unrhyw ddull arall, ac eithrio hunanasesu neu asesu rhiant neu ofalwr plentyn, i benderfynu a yw plant o dan 16 oed yn siaradwyr Cymraeg at ddibenion adran 1 a 2 o'r Bil.

Defnyddir y CEFR yn eang ledled Ewrop a thu hwnt. Wrth baratoi'r Cod, bydd gwaith yn cael ei wneud i dynnu ar brofiadau gwledydd ac ieithoedd eraill o ran cymhwyso hunanasesu yn effeithiol. Yn ei dro, bydd hyn yn llywio'r canllawiau a baratoir o dan Ran 1.

Disgrifio gallu yn y Gymraeg (Rhan 2)

2. A allech chi ddiffinio beth yw siaradwr Cymraeg o dan y fframwaith newydd er mwyn cyfrifo nifer y siaradwyr Cymraeg? Hynny yw, beth yw'r trothwy, ac a oes angen cynnwys hyn yn y Bil?

Fel y nodais yn y sesiwn dystiolaeth ar 19 Medi, os yw'r Gymraeg yn perthyn i bawb, yna mae'n rhaid inni ddibynnu ar asesiad yr unigolyn ei hun o'r graddau y mae'n credu ei fod yn ddefnyddiwr Cymraeg. Mae'r egwyddor honno wrth graidd y Bil hwn.

Wedi dweud hynny, rwy'n ymwybodol bod yn rhaid i'r targed o filiwn o siaradwyr Cymraeg fod yn ystyrlon, a bod gan bobl ddigon o sgiliau a hyder i ddefnyddio eu sgiliau Cymraeg o ddydd i ddydd. At ddibenion cyfrifo nifer y siaradwyr Cymraeg wrth i ni fesur cynnydd tuag at y targed o filiwn o siaradwyr Cymraeg, byddwn yn ystyried canlyniadau'r cyfrifiad ochr yn ochr ag unrhyw ddata perthnasol arall y gallwn eu nodi drwy reoliadau.

3. Nid yw'n ymddangos bod y disgrifiadau'n darparu ar gyfer pawb, er enghraifft y rhai nad oes ganddynt allu yn y Gymraeg o gwbl. A ystyriwyd y rhai nad ydynt ar raddfa'r CEFR neu y gellid ystyried eu bod yn uwch nag C2 neu'n is nag A1 yn ôl y CEFR?

Mae'r CEFR yn cydnabod bod lefelau'r Raddfa Fyd-eang A1-C2, a atgynhyrchwyd yn Atodlen 1 i'r Bil, yn symleiddiad angenrheidiol ar lefelau hyfedredd iaith.

Mae'r CEFR yn nodi ei bod yn debyg mai A1 yw'r "lefel" isaf o hyfedredd iaith cynhyrchiol y gellir ei nodi, ond mae hefyd yn cydnabod nad A1 yw'r lefel isaf o hyfedredd y mae modd ei ddychmygu mewn iaith ychwanegol. Gan hynny, pan gafodd y CEFR ei ddiweddarau yn 2020, ychwanegwyd disgrifyddion lefel cyn-A1 at y fframwaith. Ar lefel cyn-A1 gall unigolyn ddefnyddio geiriau unigol ac ymadroddion sylfaenol er mwyn rhoi gwybodaeth syml amdanynt eu hunain. Byddai hyn yn cynnwys rhywun ar ddechrau eu taith i ddysgu iaith.

Cyfeirir at lefel cyn-A1 yn y CEFR fel is-lefel ac nid yw'n berthnasol i bob un o raddfeydd disgrifiadol y CEFR. Nid yw wedi'i gynnwys yng Ngraddfa Fyd-eang y CEFR, ac felly nid yw'n ymddangos yn y Tabl a atgynhyrchwyd yn Atodlen 1 i'r Bil.

Mae'r CEFR hefyd yn cydnabod bod lefelau uwchlaw C2 – er nad ydynt wedi'u nodi'n benodol yn y fframwaith – ac mae'r lefelau hyn yn disgrifio meistrolaeth uwch ar iaith sydd wedi ei feithrin gan unigolion sy'n gweithio mewn proffesiynau sy'n ymdrochi mewn iaith e.e. cyfieithwyr llenyddol, cyfieithwyr ar y pryd.

Mae'r CEFR yn nodi na fwriedir i C2 awgrymu'r lefel uchaf o hyfedredd ieithyddol y gellir ei ddychmygu. Mae'r fframwaith yn cydnabod bod cyfieithwyr ar y pryd mewn sefydliadau Ewropeaidd a chyfieithwyr proffesiynol yn gweithredu ar lefel ymhell uwchlaw C2. Bwriad y CEFR yw nodweddu gallu'r rhai sydd wedi bod yn ddysgwyr hynod lwyddiannus.

Mae'r CEFR hefyd yn cynnwys disgrifyddion lefel 'plws', (fel B1.1 a B1.2), a ddatblygwyd i gynrychioli cymhwysedd cryf iawn ar lefel nad yw eto'n cyrraedd y safon ofynnol ar gyfer y lefel nesaf.

Mae'r darpariaethau yn adran 6 o'r Bil yn caniatáu i'r 'Cod i ddisgrifio gallu yn y Gymraeg' gynnwys unrhyw beth arall sy'n ymwneud â disgrifio gallu yn y Gymraeg, gan gynnwys disgrifyddion lefel cyn-A1 a lefelau 'plws' y CEFR. Wrth ddatblygu'r Cod o dan adran 6, ystyrir i ba raddau y gellir defnyddio 'dewislen' gyfan y CEFR o raddfeydd i ddisgrifio gallu yn y Gymraeg.

Mae'n bwysig bod y dull safonol o ddisgrifio gallu yn y Gymraeg yn hwyluso pobl i allu hunanasesu eu hyfedredd yn yr iaith, ni waeth faint o Gymraeg y maent yn ei siarad. Bydd hyn yn caniatáu iddynt weld beth fydd cam nesaf eu taith o ran dysgu Cymraeg. Bydd yn dangos bod unrhyw sgiliau Cymraeg yn werthfawr ac yn caniatáu inni ddathlu taith iaith pawb.

4. A allech egluro sylwadau a wnaed yn ystod y sesiwn a oedd yn awgrymu eich bod o'r farn bod bron pawb yn siarad rhywfaint o Gymraeg? A oeddech yn dweud bod

hyn yn golygu felly y byddai bron pawb ar o leiaf lefel A1 ar y CEFR?

Mae'r Gymraeg mor amlwg yn ein bywydau bob dydd ac yn cael ei defnyddio'n gyson mewn cymaint o beuoedd. O'r herwydd credaf y bydd gan bawb sy'n byw yng Nghymru wybodaeth am rai geiriau cyffredin megis 'Diolch', 'Bore da' a llawer o enwau ac enwau lleoedd. Yr wyf hefyd yn seilio fy nghred ar y ffaith bod y Gymraeg wedi bod yn elfen orfodol o'r cwricwlwm yng Nghymru ers 1990. Er nad yw wedi'i chynnwys yng Ngraddfa Fyd-eang y CEFR a atgynhyrchwyd yn Atodlen 1 i'r Bil, darperir ar gyfer y lefel sylfaenol hon o allu yn y CEFR ar ffurf lefel cyn-A1. Mae disgrifyddion cyn-A1 wedi bod ar gael yn y fframwaith ers iddo gael ei ddiweddarau yn 2020. Ystyrir i ba raddau y defnyddir 'dewislen' graddfeydd cyfan y CEFR i ddisgrifio gallu yn y Gymraeg wrth ddatblygu'r Cod. Mae adran 6 o'r Bil yn galluogi'r lefel cyn-A1 i gael ei chynnwys yn y Cod i ddisgrifio'r lefel sylfaenol hon o sgiliau Cymraeg.

5. A allech hefyd egluro sylwadau a wnaed yn ystod y sesiwn a oedd yn awgrymu bod A1 yn cyfateb i lefel TGAU?

Rhan bwysig o gyflawni nodau'r Bil fydd datblygu ffyrdd mwy ystyrlon o asesu gallu disgyblion ysgol yn y Gymraeg. Ar hyn o bryd, yn gyffredinol, mae diffyg data am hyfedredd yn y Gymraeg a gyflawnir gan ddysgwyr y dyfarnwyd graddau A*-F iddynt mewn TGAU Cymraeg iaith a TGAU Cymraeg ail iaith. Nododd Cyfrifiad 2021 nad oedd 38,800 o bobl ifanc rhwng 16 a 19 oed yn dweud eu bod yn gallu siarad Cymraeg. Dywedodd llawer iawn felly nad oeddent yn siarad Cymraeg er bod y Gymraeg yn elfen orfodol o gwricwlwm eu hysgol. Mae astudiaeth ar raddfa fach, a gafodd ei chynnal gan y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol i bennu ei hanghenion ar gyfer darpariaeth cyrsiau ôl-16, yn awgrymu bod hyfedredd grŵp o gyfranogwyr 16-17 oed a oedd wedi sefyll y cymhwyster TGAU Cymraeg ail iaith y flwyddyn academaidd flaenorol yn amrywio'n fras rhwng gwaelod A1 a gwaelod B1 y CEFR, rhwng dechrau Mynediad a Chanolradd yn ôl lefelau Dysgu Cymraeg i oedolion. Roedd hyfedredd rhyngweithio llafar yn gyffredinol yn is.

6. Mae'r CEFR wedi'i gynllunio'n benodol ar gyfer dysgu ieithoedd tramor/ail iaith. Pa mor briodol yw cymhwyso hyn i gyd-destun dysgu Cymraeg, a pha ystyriaeth a roddwyd i ddatblygu disgrifyddion yn benodol ar gyfer y Gymraeg?

Er bod y CEFR wedi'i gynllunio'n wreiddiol gydag ail iaith/ieithoedd tramor mewn golwg, mae wedi'i fabwysiadu'n fwy cyffredinol ers hynny. Trwy ein haelodaeth o'r Rhwydwaith i Hyrwyddo Amrywiaeth Ieithyddol (NPLD) rydym wedi dysgu oddi wrth gydweithwyr sy'n gweithio ym maes polisi iaith a chynllunio ar gyfer ieithoedd cyfansoddiadol, rhanbarthol a gwladwriaethau bach ledled Ewrop fod fframwaith y CEFR yn cael ei ddefnyddio mewn cyd-destunau i ddisgrifio gallu ieithyddol yn yr iaith gyntaf, yr ail iaith ac ieithoedd eraill.

Er enghraifft, yn neddf addysg newydd gwlad y Basg yn 2023 defnyddir fframwaith y CEFR i ddisgrifio gallu mewn cyd-destunau iaith gyntaf ac iaith ychwanegol, gan gyflwyno dyletswydd ar ddysgwyr i gyrraedd isafswm lefel CEFR B1 yn y ddwy iaith swyddogol erbyn diwedd addysg gynradd/B2 erbyn diwedd addysg uwchradd. Yn yr un modd, yn y Ffindir defnyddir y CEFR i osod y meini prawf ar gyfer mamiaith a'r ail iaith swyddogol ac ieithoedd eraill. Felly, credwn ei bod yn briodol defnyddio'r CEFR at ein dibenion ni ar gyfer y Gymraeg yng Nghymru.

Y CEFR yw un o offerynnau polisi mwyaf adnabyddus a mwyaf poblogaidd Cyngor Ewrop. Fe'i cynlluniwyd i ddarparu fframwaith ar gyfer pob iaith Ewropeaidd. Oherwydd ei fod yn iaith-niwtral, gellir ei ddefnyddio ar gyfer unrhyw iaith yn y byd. Mae manteision i alinio ein fframwaith ni ar gyfer disgrifio gallu yn y Gymraeg gyda'r CEFR – mewn gwirionedd, y cwestiwn ddylai fod pam nad ydym yn ei ddefnyddio?

Rydym yn datblygu disgrifyddion yn benodol ar gyfer y Gymraeg. Offeryn cyfeirio yn unig yw'r CEFR a ddefnyddir i hwyluso'r broses hon. Bydd y Cod yn cynnwys disgrifyddion a ddatblygir yn benodol ar gyfer y Gymraeg. Wrth i'r disgrifyddion gael eu datblygu gellir eu teilwra i roi sylw i unrhyw ystyriaethau unigryw sydd eu hangen mewn perthynas â'r Gymraeg.

Mae'r CEFR eisoes yn cael ei ddefnyddio fel offeryn cyfeirio i ddarparu disgrifyddion yn benodol ar gyfer y Gymraeg, i lywio cwricwlwm y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol a chymwysterau Cymraeg i oedolion CBAC.

7. A ydych chi wedi ceisio sicrwydd gan Gyngor Ewrop nad yw'r fframwaith yn debygol o newid?

Cyhoeddwyd Graddfa Fyd-eang chwe lefel A1-C2 CEFR, a atgynhyrchwyd yn Atodlen 1 i'r Bil, am y tro cyntaf yn Fframwaith y CEFR yn 2001, a chafodd ei ddiweddarau yn 2020. Ychydig iawn o newidiadau a wnaed iddo bryd hynny, ac roed unrhyw newidiadau yn bennaf er mwyn sicrhau bod yr iaith yn niwtral o ran rhywedd a dileu cyfeiriadau at 'siaradwyr brodorol'. Credwn ei bod yn annhebygol y bydd Cyngor Ewrop yn newid y raddfa hyfedredd chwe lefel am flynyddoedd lawer i ddod, os o gwbl. Fodd bynnag, caiff Gweinidogion Cymru ddiwygio'r Tabl yn Atodlen 1 drwy reoliadau mewn ymateb i newid a wneir i'r CEFR (adrannau 5(2) a 5(3) o'r Bil). Ni allwn feddwl am unrhyw sefyllfa, ac eithrio ymateb i unrhyw newidiadau i fframwaith y CEFR, lle byddai'n ddymunol cael y gallu i ddiwygio'r Tabl.

Mae adran 6 o'r Bil eisoes yn galluogi'r 'Cod i ddisgrifio gallu yn y Gymraeg' (a fydd yn esbonio'r lefelau'n fanylach) i gael ei ddiwygio ar unrhyw adeg ac i gynnwys unrhyw ran o fframwaith y CEFR. Gall y Cod hefyd gynnwys unrhyw beth arall sy'n ymwneud â disgrifio gallu yn y Gymraeg y tu hwnt i fframwaith y CEFR os oes angen.

Addysg Gymraeg (Rhan 3)

8. A allwch chi gadarnhau a oes gan Weinidogion Cymru ddyletswydd, neu bŵer, i wneud rheoliadau sy'n pennu dyddiad ar gyfer uwchraddio Nodau Dysgu Cymraeg ysgolion "Prif iaith - Saesneg, rhannol Gymraeg" ac ysgolion "Dwy iaith"? Pa ffactorau y bydd Gweinidogion Cymru yn eu hystyried wrth wneud hynny ac, os yw'n bŵer yn hytrach na dyletswydd, a oes risg na fydd y nodau hynny byth yn cael eu huwchraddio a'u gwneud yn fwy uchelgeisiol?

Mae Adran 11 yn gosod y nodau dysgu Cymraeg a'r nodau dysgu arfaethedig a gaiff eu huwchraddio. Mae'r nodau dysgu i gael eu huwchraddio gan reoliadau. Y bwriad yw i'r nodau dysgu gael eu huwchraddio pan fydd newid systemig ar droed h.y. pan fydd ein targedau gweithlu'n cael eu cyrraedd a phan fydd arfer effeithiol yn dangos tystiolaeth o gynnydd tuag at gyrraedd y nod dysgu gwreiddiol, a rhagori arno.

Gan fod newidynnau a phethau anhysbys yn ffactorau, penderfynwyd ei bod yn fwy priodol creu pŵer i'w arfer pan fo'n addas, yn hytrach na dyletswydd â dyddiad amhenodol. Ymhellach, o dan adran 13(5), mae dyletswydd ar Weinidogion Cymru i benderfynu bob 5 mlynedd a ddylid arfer y pŵer i wneud rheoliadau i gynyddu'r isafswm o 10%, a gallai hyn hefyd effeithio ar ba bryd y caiff y nodau eu huwchraddio.

Wedi dweud hyn, dylid amlygu bod adran 11(3) yn nodi mai'r nod dysgu ar gyfer ysgolion 'Prif iaith: Saesneg, rhannol Gymraeg' yw bod disgyblion yn ddefnyddwyr Cymraeg sylfaenol (h.y. A1-A2), o leiaf, erbyn diwedd oedran ysgol gorfodol, hyd at ddyddiad a bennir gan Weinidogion Cymru drwy reoliadau. Felly, y nod yw y byddant yn ddefnyddwyr sylfaenol, o leiaf, hyd at ddyddiad penodol pan fydd y nod yn cael ei

uwchraddio i ddefnyddiwr annibynnol. Bydd y rheoliadau hyn yn eu lle erbyn i'r categorïau statudol ddod i rym, gan roi sicrwydd y bydd y nod dysgu yn cael ei uwchraddio erbyn dyddiad penodol.

9. I ba raddau y mae'r gofyniad i'r awdurdod lleol gymeradwyo cynllun cyflawni addysg Gymraeg ysgolion yn gyfan gwbl yn unol ag ethos a darpariaethau Deddf Cwricwlwm ac Asesu (Cymru) 2021, sy'n pwysleisio ymreolaeth ysgolion? Er enghraifft, nid yw'n ofynnol i'r awdurdod lleol nac unrhyw un arall gymeradwyo cwricwlwm ysgolion.

Gan y bydd yr awdurdodau lleol yn ddarostyngedig i dargedau a osodir gan Weinidogion Cymru yn y Fframwaith Cenedlaethol, mae'n hollbwysig bod ganddynt ysgogiadau digonol i sicrhau eu bod mewn sefyllfa dda i gyflawni'r targedau hynny.

Wrth ei gwneud yn ofynnol i Awdurdodau Lleol:

- o cymeradwyo cynlluniau cyflawni
- o eu cymeradwyo gydag addasiadau, neu
- o eu gwrthod gyda chyfarwyddyd i ailystyried,

mae hyn yn golygu y bydd gan yr Awdurdod Lleol ddylanwad digonol o ran y camau a gynigir gan ysgolion i sicrhau cynnydd.

Gan ei bod yn ofynnol i gynlluniau cyflawni addysg Gymraeg gynnwys categori iaith yr ysgol, mae'n briodol bod gan yr awdurdod lleol rôl yn cymeradwyo'r cynlluniau, gan y bydd hyn yn caniatáu i'r Awdurdod Lleol sicrhau bod categorïau iaith yn cael eu cymhwyso'n gywir ac yn gyson ar draws eu hardal.

Yn y Papur Gwyn ar gyfer y Bil, gwnaethom ymgynghori ar roi rôl gymeradwyo i awdurdodau lleol ar gyfer categorïau ysgolion, a chroesawyd hyn gan fwyafrif yr ymatebwyr.

Pe na bai gan awdurdodau lleol rôl gymeradwyo, byddai ganddynt lai o ddylanwad yn eu hymdrechion i ysgogi cynnydd ar draws ysgolion yn eu hardal.

Cynllunio Addysg a Dysgu Cymraeg (Rhan 4)

10. Mewn rheoliadau yn 2019, yn dilyn argymhelliad gan yr Adolygiad Cyflym o CSCAau, estynnodd Llywodraeth Cymru amserlen CSCAau o 3 blynedd i 10 mlynedd er mwyn hwyluso cynllunio tymor hwy. Mae'r Bil yn lleihau'r amserlen hon i 5 mlynedd, er y bydd angen i'r cynlluniau nodi camau i'w cymryd dros gyfnod o 10 mlynedd. Sut mae'r llywodraeth wedi pwysu a mesur yr angen i CSCAau fod yn ddigon byr i sicrhau atebolrwydd digonol, wrth roi hyblygrwydd i awdurdodau lleol gynllunio dros gyfnod digon hir?

Rydym yn awyddus bod awdurdodau lleol yn parhau i weithredu eu Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg gyda gweledigaeth 10 mlynedd, ond gyda chylch gweithredu 5 mlynedd i gyd-fynd â'r Fframwaith Cenedlaethol. Yn yr un modd, cynigir gweledigaeth 10 mlynedd a chyfnod cynllunio 5 mlynedd tebyg ar gyfer y Fframwaith Cenedlaethol.

Gan fod awdurdodau lleol ar hyn o bryd yn creu cynlluniau gweithredu 5 mlynedd i gefnogi eu Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg presennol, mae hwn yn ddisgwyliad rhesymol sydd eisoes ar waith. Roedd yr ymatebion i'r Papur Gwyn yn cefnogi'r dull hwn yn gyffredinol.

Yr Athrofa Dysgu Cymraeg Genedlaethol (Rhan 5)

11. I ba raddau y mae'r Memorandwm Esboniadol yn darparu digon o eglurder a sicrwydd am rôl yr Athrofa newydd yn y sector ôl-orfodol ac, yn benodol, o fewn y sector addysg orfodol?

Mae'r Memorandwm Esboniadol yn nodi'n glir mai ein polisi yw na fydd yr Athrofa yn darparu cyrsiau a gweithgareddau'n uniongyrchol i ddisgyblion ysgol, yn hytrach bydd y ddarpariaeth y mae'n ei chynllunio a'i threfnu ar gyfer y gweithlu addysg yn gwella'r ddarpariaeth ar gyfer plant 3-16 ac yn helpu i gysoni'r ddarpariaeth gyda'r continwmm sgiliau Cymraeg newydd.

Bydd yr Athrofa yn gyfrifol am ddatblygu a chynnal cwricwlwm dysgu Cymraeg cenedlaethol ar gyfer pobl dros oedran ysgol gorfodol. Bydd hefyd yn darparu neu'n hwyluso'r modd y darperir adnoddau o ansawdd uchel i gefnogi'r cwricwlwm y mae'n ei ddatblygu.

Bydd y cynnig cyson hwn i ddysgwyr dros oedran ysgol gorfodol yn rhoi mwy o eglurder i ddysgwyr ac yn golygu y bydd modd cydnabod dysgu blaenorol, gan alluogi dysgwyr i symud ymlaen yn ddi-dor rhwng darparwyr a/neu lefelau dysgu.

Ni fydd yr Athrofa yn gyfrifol am y cwricwlwm a addysgir mewn ysgolion ond bydd yn cynllunio a threfnu hyfforddiant a chefnogaeth arbenigol i ddatblygu sgiliau Cymraeg y gweithlu addysg a rhannu arfer addysgeg da mewn perthynas ag addysgu a throsglwyddo'r Gymraeg.

12. Mae'r Memorandwm Esboniadol yn nodi nad yw'n bosibl nodi o ble y bydd yr adnodd yn cael ei symud na pennu ychwaith gost gywir ar gyfer Sefydliad newydd hyd nes y bydd yr Adolygiad o Wella Ysgolion – rolau a chyfrifoldebau partneriaid addysg yng Nghymru wedi dod i ben. Pryd y byddwch yn gallu darparu i'r Pwyllgor ddadansoddiad manwl gywir o gostau'r Sefydliad fel y gall y Pwyllgor gynnal gwaith craffu manwl?

Fel yr amlinellwyd yn y Memorandwm Esboniadol, y costau a geir yno yw'r amcangyfrif gorau ar hyn o bryd. Disgwylir i ail gam yr Adolygiad o Wella Ysgolion ddod i ben erbyn dechrau 2025, pan ddisgwylir y bydd Ysgrifennydd y Cabinet wedi cytuno ar rolau, cyfrifoldebau a chynlluniau. Mae gwaith eisoes wedi dechrau ar gynllunio'r trefniadau pontio i'r drefn newydd. Disgwylwn allu darparu dadansoddiad mwy cywir o'r costau unwaith y bydd Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg wedi cytuno ar y trefniadau newydd.

13. Faint o ddylanwad a fydd gan y Sefydliad newydd dros y sector addysg statudol i sicrhau bod y continwmm sgiliau uniaith Gymraeg yn cael ei weithredu'n effeithiol ac felly yn "gwella canlyniadau ieithyddol dysgwyr 3-16 oed?"

Bydd disgwyl i'r Athrofa gynllunio ar gyfer datblygiad y gweithlu addysg er mwyn cefnogi datblygiad addysgu'r Gymraeg ym mhob ysgol. Gall ymyriadau penodol gynnwys hyfforddiant ar sut i ddefnyddio'r continwmm; hyfforddiant a chymorth arbenigol i uwchsgilio'r gweithlu addysg; a rhannu arfer addysgeg da mewn perthynas â dulliau addysgu Cymraeg, gan gynnwys llythrennedd.

Bydd yr Athrofa yn cefnogi ysgolion yn benodol drwy ddarparu cyfleoedd i staff yr ysgol ddysgu Cymraeg a gwella eu lefelau gallu fel eu bod yn fwy hyderus i addysgu'r Gymraeg, i ddefnyddio'r Gymraeg wrth addysgu pynciau eraill, ac i ddefnyddio'r Gymraeg yn amgylchedd ehangach yr ysgol. Bydd yr Athrofa hefyd yn darparu neu'n hwyluso'r ddarpariaeth o ddeunyddiau i gefnogi dysgu a hyfforddiant o ran gweithredu'r continwmm newydd.

Bydd yr Athrofa yn gweithio gyda Llywodraeth Cymru, sefydliadau partner o'r sector addysg, ac awdurdodau lleol i ddarparu cyngor a chymorth arbenigol i ysgolion gyrraedd eu nodau dysgu Cymraeg.

Costau'r ddeddfwriaeth

14. Mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn nodi tair senario bosibl, a fydd yn cael effaith ar gostau - yn senario 1, bydd popeth ar y trywydd iawn ar y cyfan ar gyfer Cymraeg 2050 a bydd y Bil yn syml yn cefnogi ac yn sicrhau bod hynny'n parhau; yn senario 2, nid yw pethau'n gwbl ar y trywydd iawn a bydd y Bil yn cywiro hynny ac yn sicrhau y gellir cyflwyno Cymraeg 2050; yn senario 3, mae pethau'n sylweddol oddi ar y trywydd iawn a bydd bodloni gofynion y Bil yn golygu newidiadau mawr a chyllid sylweddol. Dywed yr Asesiad Effaith Rheoleiddiol fod Llywodraeth Cymru yn rhagweld senario 2 a rhaid tybio bod costau amcan y Bil - £103 miliwn dros y 10 mlynedd nesaf - yn adlewyrchu senario 2. Nid yw'r Asesiad yn amcangyfrif costau'r ddwy sefyllfa arall, ond a allwch chi roi unrhyw arwydd o faint y bydd y Bil yn ei gostio, os digwydd senario 3?

Mae'r Asesiad Effaith Rheoleiddiol yn canolbwyntio ar y costau a'r manteision sy'n gysylltiedig â'r opsiwn a ffefrir (h.y. y Bil). Datblygwyd senarios fel ffordd o fynegi'r hyn a allai yn rhesymol ddigwydd i'r trefniadau presennol unwaith y daw'r Bil/opsiwn a ffefrir yn gyfraith. Yn seiliedig ar ein dealltwriaeth o'r trefniadau presennol a'r cynnydd tuag at dargedau allweddol, mae swyddogion Llywodraeth Cymru yn rhagweld y bydd graddau'r newid o'i gymharu â 'busnes fel arfer' yn debygol o ddod o dan Senario 2. Mae hyn yn ei hanfod yn golygu y bydd y Bil yn cryfhau'r seilwaith 'busnes fel arfer' presennol ac y byddai'n gosod disgwyliadau rhesymol ond heriol i sicrhau bod y trefniadau presennol (e.e. Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg, categorieiddio ysgolion, trochi hwyr) yn sicrhau cynnydd gwell.

Pe bai senario 3 yn cael ei gwireddu yn lle hynny, rydym yn rhagweld y byddai costau ychwanegol yn y meysydd canlynol -
o Cefnogi ysgolion i wella neu gynyddu eu darpariaeth Gymraeg yn barhaus
o Trochi hwyr

Fodd bynnag, mae mesurau lliniaru sydd wedi'u cynnwys yn y Bil yn golygu bod Senario 3 yn annhebygol o gael ei gwireddu. Mae'r mesurau lliniaru hyn yn cynnwys eithriadau dros dro ar gyfer ysgolion categori "Prif iaith: Saesneg, rhannol Gymraeg" ac ymrwymiad i ymgynghori ar ddarpariaethau allweddol y Bil, gan gynnwys y Fframwaith Cenedlaethol.

Amserlen ddangosol ar gyfer gweithredu'r Bil

Mae'r ddogfen hon yn adlewyrchu'r rhagdybiaethau cynllunio presennol ar gyfer gweithredu'r Bil a bydd yn cael ei diweddarw wrth i ni barhau i weithio ar weithredu'r Bil ac wrth i ddibyniaethau rhwng gweithgareddau ddod i'r amlwg.

Blwyddyn	Blwyddyn ariannol	Dyddiad	Gweithgaredd
1	2025-26	Mai/Mehefin 2025	Dyletswydd ar Weinidogion Cymru i gynnwys targed Miliwn o Siaradwyr Cymraeg mewn strategaeth ar hyrwyddo a hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg o dan adran 78 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 yn dod i rym. [Mae hyn eisoes ar waith felly, ni fydd angen gweithredu].
		Hydref 2025	Ymgynghori ar y Cod
2	2026-27	Gorffennaf 2026	Cod yn derfynol
		Hydref 2026	Ymgynghori ar y rheoliadau Categoriaddio iaith a'r CSCA
3	2027-28	Gorffennaf 2027	Gwneud y rheoliadau categoriaddio iaith a CSCA
		Gorffennaf 2027	Cwblhau'r adolygiad Safonau
		Awst 2027	Sefydlu'r Athrofa Dysgu Cymraeg Genedlaethol
		Hydref 2027	Ymgynghoriad ar y Strategaeth ddiwygiedig a'r Fframwaith Cenedlaethol
4	2028-29	Gorffennaf 2028	Cyhoeddi Strategaeth y Gymraeg ddiwygiedig a'r Fframwaith Cenedlaethol
		Awst 2028 ymlaen	Awdurdodau Lleol yn paratoi'r CSCA newydd
5	2029-30	Gorffennaf 2029	Gweinidogion Cymru yn cymeradwyo'r CSCA newydd
		Awst 2029 ymlaen	Ysgolion yn paratoi Cynlluniau Cyflawni (gan gymryd y CSCA i ystyriaeth)
6	2030-31	Gorffennaf 2030	Terfyn amser i Awdurdodau Lleol gymeradwyo'r Cynlluniau Cyflawni (gan gynnwys categorïau ysgolion)
		Awst 2030	Cynlluniau Cyflawni ysgolion yn eu lle
7	2031-32		
8	2032-33	Hydref 2032	Adolygu'r Fframwaith Cenedlaethol

9	2033-34	Ionawr 2033	Cyflwyno'r 2il Cynllun Cyflawni i'r awdurdod lleol ei gymeradwyo
		Gorffennaf 2033	Diwedd y cynlluniau Cyflawni (a diwedd yr esemptiad cyntaf, os yn gymwys)
10	2034-35		
11	2035-36	Gorffennaf 2036	Diwedd unrhyw esemptiad pellach

Allwedd	
	Gweithgaredd i Weinidogion Cymru
	Gweithgareddd i Awdurdodoau Lleol
	Gweithgaredd i ysgolion
	Dim angen gweithgaredd i'w weithredu

Bil y Gymraeg ac Addysg (Cymru)

Amserlen ddanosgol ar gyfer gweithredu'r Bil

2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Cod	Ymgynghori ar y Cod Hydref 2025	Cod yn derfynol Gorffennaf 2026
-----	---------------------------------	---------------------------------

Categoriau Categori

laith

Ysgolion yn paratoui Cynlluniau Cyflawni Awst 2029 ymlaen

A LL i Gymeradwyo'r Cynlluniau Cyflawni Erbyn Gorffennaf 2030

Cynlluniau Cyflawni yn eu lle, Awst 2030 (rhedeg hyd Gorffennaf 2033) Gorffennaf 2033 -Diwedd yr esemptiad cyntaf, os yn gymwys.

Cyflwyno'r 2il Cynllun Cyflawni i'r ALL ei gymeradwyo Ionawr 2033

Ail Cynlluniau Cyflawni yn eu lle Awst 2033 (rhedeg hyd Gorffennaf 2036) Gorffennaf 2036 – Diwedd unrhyw esemptiad pellach

CSCA

Ymgynghori ar y rheoliadau Categoriau Categori laith a'r CSCA Hydref 2026

Gwneud y rheoliadau Categoriau Categori laith a CSCA Gorffennaf 2027

A LL yn paratoui'r CSCA newydd Awst 2028 ymlaen

GC yn cymeradwyo'r CSGA newydd Gorffennaf 2029

Strategaeth a Fframwaith Cenedlaethol

Dyletswydd i gynnwys targed Miliwn o Siaradwyr Cymraeg yn y strategaeth yn dod i rym. Cydsyniad Brenhinol (May/June 2025)

Ymgynghoriad ar y Strategaeth diwygiedig a'r Fframwaith Cenedlaethol Hydref 2027

Cyhoeddi Strategaeth y Gymraeg ddiwygiedig a'r Fframwaith Cenedlethol Gorffennaf 2028

Adolygu'r Fframwaith Cenedlaethol Hydref 2032

Arall

Cwblhau'r adolygiad Safonau Gorffennaf 2027

Sefydlu'r Athrofa Gorffennaf 2027